

הרב שלום הכהן רוט

מתלמידי הכולל שע"י ישיבת פוניבז'

בני ברק

טהרת העופות והביצים כהיום ובעתיד —
נקודות לבירור ולעיון (ב)

ג. בדבר הכרבלות

דבר הכרבלות, לכאורה אין זה שינוי גדול. ברם מכיון שהכרבלות במקרה ה"דוכיפת" היא הגורמת את "שמה", הלא עלינו להתייחס למשמעותה של הכרבלות כאילו היתה זו דבר שהנשמה תלויה בה. בדבר שהנשמה תלויה בודאי היינו מדקדקים כבחוט השערה לבחון בה אי איזה שינויים קלים. מה גם באמת הכרבלות הינה רמות רוחא דכולהו תרנגולין כדאיתא בגמ' (שבת קי ב) עד שכמעט יש מי שאמר דבנטילתה הרי היא מסתרסת להדיא. ברור שאופיה ומיונה גנוז בכרבלות הלזו.

בקובץ הנ"ל (קובץ 'בנין עד') חותר לפרש את תבנית כרבלותה של הדוכיפת לפי רש"י שמפרש כרבלתו עבה "ודומה כמי שכפולה לתוך הראש וכפותה שם" האם "עבה" פירושה שגובהה אינה מסתיימת דקיקה ומחוטבת ומתוחה, אלא בשפה עבה, או שמא הכוונה שבעיקרה עבה וגסה היא, שתחת היותה מגביהה יותר רקועה ומרודדת יותר הרי היא מתעבה בעיקרה, או שמא כסיס כרבלתה מתפרס לימין ולשמאל על פני קדקדה. נ"מ, שמא עלינו לדקדק אף בתרנגולת שלנו דילמא ממינה היא.

ד. בדבר הדרבן

בדבר הדרבן, בקובץ הנ"ל הוכיח שהדרבן אבר מובהק הוא בתרנגולות, כפשוט בחידושי הרמב"ן, (שם בא לדחות את יש מי שאומר שהדרבן זו היא "אצבע היתירה" ואין אנו נדרשים לשים אל לב את היעדרה של הדרבן, לפי שאין בה שום חפץ והיא נראית לנו כמיותרת, ביחוד אחר שאין בה שום שימוש הנראה לעין בשר).

ה. אודות להיצג כף רגליה

בדבר החלוקה. דברים רבים יש שעלינו לחקור ולדרוש בהן, לבחון ולבדוק בקשר לנידון פרט זה. דבר "החולק את דגליו" כנראה היה פשוט וברור אצל כל רב ותלמיד מן העבר. כעת בכואנו לדון בה כמעט אין אנו יודעים בין ימינו לשמאלנו. חז"ל אומרים שתים לכאן ושתיים לכאן טמא, אחת לכאן ושלש לכאן טהור, אינו נכון לומר דכל שאינו באחת ושלש ממש דינו כטמא, כן אינו נכון לומר דכל שאינו בשתיים ושתיים ממש דינו כטהור. אפשר לקוות שלאחר עמל ויגיעה כנה יהיה לב הלומד ראוי להבין ולהשכיל אל איזה

המשך מגליון ט"ז פרק ב - הערכת הסימנים בנדוננו.

כאחת יחד. ואולי אין הכוונה דוקא לשנים לעומת השנים, וכי עיקר המטרה, שאת מן השלש המסודרות לפי טבען קדימה תפרוש תיפרר ותיבדל ותיצטרף אל האחת החורגת לאחר לפי טבעה, וה"ה אם שנים יפרשו ויפרדו ויבדלו מן האחת הנותרת לבדה, כי עיקר הסימן הוא בניפוצם של אצבעות הקדמיות. דכשחז"ל דיברו בלשון "שנים ושנים" "אחת ושלש" דיברו לפי מנהגן של העופות שאת חורגת לאחר ושלש פונות קדמה לכן כשאחת מן השלש תפרוש יוותר מצבה "שנים ושנים" ואילו לא תפרוש תהיה במצב של "אחת ושלש", אבל אין בכך שיעור דוקא, כי העיקר ניפוצ מן השלש אצבעות הקדמיות.

ד. מה הדין במקרה ואינה חולקת את שתי רגליה, רק את אחת מהן בקבע, או פעמים זו ופעמים זו, או אינה חולקת בקבע אלא לפעמים.

ה. האם חוט של משיחה ומותחין הנזכר בלשון הברייתא, וכן שרביט דק שנקוט בלשון הרמב"ם בפי' המשניות, דוקא הן או לאו דוקא הן.

עכשיו נתאר את תופעת חלוקת הרגלים במקרה תרנגולת שלנו.

א. עדיין לא הצליחו לבדוקה בחוט מתוח ובשרביט דק, רק במקל כעובי האגורל או ככל בעובי הזרת. יתכן שאיננה עסוקה בחלוקת הרגל כלל בעומדה על גבי חפץ בעובי זה, ודורסת היא עליה כמו בעמדה על הקרקע ואף תאבה להלך מעל גביה.

ב. מלבד האצבע החורגת לאחר תישמט אצלה גם האצבע האחרון שבסדרה אל

צד סברא ינטה הדעת. נרשום בזה את מספר הספיקות המביכות בנידון פרט זה. בקובץ הנ"ל, האריך יפה בנידון, ואנחנו נסתפק ברשימה קצרה.

א. ראוי לחקור אם סימן "חולק את רגליו" הינו סימן טומאה חדש, או שמא אינו אלא סימן לדריסה שהוזכרה כבר במשנה תחילה.

ב. עלינו לחקור אם פיזור האצבעות הינו אות לדריסת כף הרגל (הגבשושית בה מתחברים פרקי האצבעות אל הארכובה) בכבדות יתירה, והוא המהווה את סימן הדריסה א"כ ערך סימן זה כסימן הדריסה, או שמא ביטוי הסימן מתבצע מתוך כושר עוצמת קיבוץ האצבעות המעיד על תכונת אחיזה אמיצה ביותר. ועלינו לחקור מה דעת נחוה במקרה והפיזור נעשה רק מתוך הישמטות האצבע בלבד, וכן במקרה שאינן לופתות וחובקות את החוט תוך כדי פיזורן. מאידך, יש לדקדק מפי' המשניות להרמב"ם שמלבד החלוקה דרוש עוד תצבוט בראשי אצבעותיה בצפורניה את אותו החוט, וכאילו שלשם כך ביצעה את תנועת החלוקה.

ג. עלינו לרדן אם פיזור האצבעות שזו היא סימן הטומאה, אם הכוונה לצורה שהכריות רגילות לה, דכשתאמר "שנים ושנים" כאו"א ישכיל שהכוונה לשתי אצבעות לימינה ושתי אצבעות לשמאלה, ולכשהחוט נתון בינתיים הרי או קבוצה זו או קבוצה זו אחת למטה ואחת למעלה. או שמא הכוונה של שנים ושנים רצויה גם במקרה של סירוגין ובמקרה ששנים האמצעיות קבוצות יחדו לעומת השנים שמן הצדדין שזה מכאן וזה מכאן מצטרפות

ה'תשנ"ח

כי כשדיברו על צורת כד וכד הכוונה היתה לפחות בצורת כדור שקוטרו מכל סביבותיו שווה.

יותר נכון (לפי פירש"י) שכשדיברו על "כד כד" הכוונה שגובה הביצה אמנם לא רקועה כמין כפתור אבל עדיין פחוטה, ולא עגולה מכל סביבותיה. ולכן המשלים, הצד השני כשיהיה משוך אפי' במעט והרי הוא בשיעור גובהו כמו שיעור עוביו, ומ"מ הרי הוא כד חד. כ"ש כשיהיה משוך מאוד שיהא כשור.

עוד דבר אחר עלינו לבדוק והוא בהגדרת חד חד שאמרו חז"ל. במקרה וא"א לייחס את השיפוי מצד אחד ככד, והיא יותר נחשבת כחדודה, לפי שזוית פני גובהה, צרה מאוד לעומת משך אורך רוחותיה מכאן ומכאן עד לבטן הביצה. במקרה זה יש לדון, שמא הפסול שבחד וחד הוא לפי שאינה עגולה דיה. דכמו שהיה עולה על דעתנו לפרש בלשון עגולה כפי' רש"י כעדשה וכגבינה דהיינו קלושה ומעוכה, ועל כך אמרו כודרת להצביע על מה שהיא מתעבה בגבהות, ותוספת כד חד, באה להוסיף גבהות. ה"נ כשאמרנו חד חד דסימן פסול הוא משום שאיננה עגולה דיה, שאנחנו דורשים קצת כדוריות, בשביל שתיחשב עגולה מצד הרוחב שלה, עגילות יתירה מעין של עדשה וגבינה. אבל כל שהיא עגולה בכטנה שמא אין כאן כבר פסול של חד וחד ממש.

בקיצור, הפסול כד כד וחד חד היינו כשאין לכד כד שום משך בכטנו וכן כשלחד חד אין עגלילות בכטנו. אבל הביצים שמדובר עליהן יש להן משך בכטן. לכן תורת כד וכד אין להם וכן חד

כלפי מטה לא בצורת חלוקה ולא באופן שחובקת ולופתת בכך את המקל והכבל. ובאחת מרגליה תעשה כן, שמא זו היא הרגל בה תנועת פניית הליכתה מוגברת, לכן לא תקבצם כראוי אחת לכאן ושלש לכאן.

בין אם בדיקתנו והבחנתנו אינה מספיקה עדיין, עלינו לדעת שיונים ותורים ושאר צפורים וכן תרנגולים וטווסים כולם אינם נכשלים בצורת החלוקה של "אחות ושלש" גם במיקרה ומדובר במקל ובכבל, לכן קשה לומר שאין אפי' "ריעותא" בכך.

ו. אודות לתבנית ביציה

אודות לתבנית ה"כד כד" השכיחה בביציה. ראשית, נעסוק בעצם הריעותא שבסימני הביצים שבזמנינו.

הערה זעירתא ובוהירות. חשוב לעיין בפירש"י חולין ס"ד. ולהבין שתבנית כד חד אינה גזירת הכתוב, אינה דוגמא של כזה ראה וקדש. סברא יש בה, החדות נדרשת בשביל שהביצה תהיה משוכה וארוכה יותר מקוטרה. ב"כד כד" דומה היא לכדור, והחדות יוצרת אותה למשוכה. לכן נכון מה שלא הקפידו הפוסקים על חדות אמיתית וכל שיש באחת מן הקצוות שיפוי חד יותר מאשר באחר כבר החשיבו לחד. כי העיקר שיהיה משוך צד אחד נמתח יותר מאשר צד שני.

במקרה שלנו עלינו לבדוק: באם ניתן ליחס צד אחד כ"כד", דהיינו שעד לבטן הביצה שיפוי נכון בצורת כדור, ושמא אם להלן הוא נמשך, לא אכפת לי אם הוא נמשך בדרך חד או שכל עובי בטן הביצה נמשכת ואח"כ מסתיימת שוב בצורת כדור.

ומוולדותיהם מפיקים הצלחה גדולה כתבואת פרי הביצים והוא הוא מין הביצים הנפוץ ביותר בארה"ק ואם כן לכאורה ודאי אין מקור לחלק בין ביצים כד וחד לביצי כד כד וכו'.

אמנם בשום לב נראה כי במשק ביצים בדרך זו אין לחוש אף לצל של ספק, דאחר שבכמות הביצים ההמונית המשווקת כיום אין נמצא כתבנית "כד כד" "חד חד" אלא אחת מן רובי הרבבות, אין סיפק בביצים בודדים הללו לא להטיל ספק גם לא לפתור ספק. זהו דעת רוב כל המורים שליט"א.

עם כל זאת, באתי בזה להאריך, לתור למצוא הסבר בדעת מורה אחד מיוחד מגדולי ההוראה שליט"א כאן בא"י, שדעתו נוטה להתרחק מביצה שהיא כתבנית "כד כד". תחילה לא חשש אלא עליהן לבדן. אח"כ כשהראו לו תלמידיו שיש לחוש מן מקרה ביצת תרנגולת אחת על כל ביציה ועל כל ביצי תרנגולות שממין זן שלה, שוב הדיר את הביצים כולם משולחנו, אף כי אך משום חששא בלבד. וטעמו כדלהלן.

מתוך שאין יד ישראל תקיפה, שאין בכחינו לברר בוודאות מוחלטת, איך הם אופני ביצוע ההכלאה ההרכבה וההזרעה, עד שנשכיל אם להאמין לאנשי המקצוע בעסק מדע זה, הרי עלינו לחשוש גם מענייני תערובות.

ענין התערובות כך הוא. כשידובר לגבי אמות אמותיהן של הביצים, הדור הראשון המורכב, שמא בהכלאה באו או בהרכבה ואפי' אם בהזרקה מלאכותית, שמא נתבצעה בתערובות. וכך היא המדה, שתוך כדי

וחד אינם, לפי שלא מתחיל החדות של צד שני מיד, כי יש משך של בטן, ובכן שם העגלילות טובה, ולפי"ז יש להתיר הביצים דידן וכמבר'.

אבל שוב עלינו להודות שבימינו בתי מדרשות בחצר אחת ובתי הוראה בחצר אחרת. לא כל סברא המשמשת בבית המדרש יכולה להתלוות אל חצר ההוראה וכדרך שאמרו חז"ל בכמ"ק "וכי מפני שאנו מרמין נעשה מעשה". לכן ישנם רבים שחוששין לריעותא בסימנים. ואם בעבר הלקוח השתהה בעת קניית הביצים רק לוודא שקרום קליפתם שלמה לא סדוקה ולא פגומה, כיום נוכל למצוא מי ומי שאינו לוקח ביצים בלתי שייבדקו אם כתבנית ה"כד כד" הם.

עוד זאת יש לדעת דבנ"ד אין החשש משום הכלאה או הרכבה או דרך מלאכותית אחרת אשר בזה היה אפשר דביצה אחת באה לעולם בדרך זה ע"כ הוא כד כד או חד חד וביצה אחרת לא. דאם כך הי' — הלא סימנים לאו דא' וכל הביצים אסורים אף אותן שהן כד כד. ואף שבגמ' לא הוזכר החשש דעוף טמא נמי מטיל כד וחד אלא בכעורב ודמי לדיונה ולא מצינו כן בתרנגולים טמאים מ"מ נקטו המורים שליט"א דקבלת חז"ל אגוף הסימנים היתה שאינם מוכרחים ומובהקים (על כן ס"ל דאם מצאו בתרנגולת אחת דמטלת מקצת ביצי כתבנית כד וכד או חד חד וחד די' להטיל פקפוק על כל בני מינה ואין לנו להוכיח מן הביצים שהם כד וחד להתיר).

אבל במקרה שלנו הובא תרנגולת זכר מסויים מפוקפק אשר מקורו מליוורנו שבאיטלי' והורכב עם תרנגולת הרגילה

שמסורת להם על השרת הקשקשים שלהם במים (כשהם בעצמם אינם בקיאים בכך אלא מן המסורת). טעם אחר יש, משום שבמקומם היה חשש ממינים אחרים שאין להם קשקשת אפי' במים והם נרמזים לאותם דגים המופיעים מתוך המים בלא קשקשת. (יעויין בכ"ז בתשובת נוב"י תניינא סי' כח) הובא בפתחי תשובה יו"ד ספ"ג סוף סק"א.

וכך הוא בסימני העופות. יעויין יו"ד ספ"ב ס"ה בט"ז סק"ז ובש"ך סק"א.

מעתה לעולם נשוב לחשוש מכל שינוי בסימנים כשהשינויים מופיעין בדרך הדמיון לעופות הטמאים. לא מיבעי אם נמצא במקומינו מין טמא הדומה, שמתבטא בדמיונו גם בסימן הלזה להדיא, דאז משום מראית העין יש לאסור. ואף יש לחשוש שמא יתירו מחמתו את המין האחר בעל סימן גרוע כמותו. אלא אפי' כשאין במקומנו מין טמא כזה, דמ"מ כיון דמעלמא קאתי לן, ובעלמא ודאי יש ויש. וביחוד כשהמינים אינם פרים ורבים ממטבע ארץ מדינה זו, ואלא ע"י מסחר שווקים מספקים אותם, ודאי שיש לחוש מכל סימן הנגרע לרעה, לאסור על פיו.

כיום שרוב האנשים אינם עסוקים ואינם מטופלים אל בעלי החיים למיניהם והבקיאות בצורתם ובתבניתם יורדת פלאים, ומדע השתנות והתחלפות הפרצופים וסימניהם אינם נמסרים אלא בעזרת מכתבים ובספרים, והידיעה בהן רופפת משום כך, עלינו להכביר במשנה זהירות ולמנוע את התירם של סימנים המטושטשים.

קליטת החומר שהתרנגולות מורגלות מטבען לקולטן ממינן, תסתגלנה יפה יפה לקלוט גם את החומר הזר שמן הזכר המפוקפק. או אז ודאי יש לחוש שמהן יש תרנגולות מיוחסות אל הזכר הזה ומהן יש תרנגולות מיוחסות אל הזכר ממינן. כך שמעתה לעולם יש לחוש לפרי תבואתם ה"ביצים" (במדה, ואנו נקוטים כנקיטת המורים שליט"א שזכרנו לעיל, שמן מקצת דמקצת ביצים יש ללמד על רובא דרובא ביצים, ומן מקצת אלו המוטלות בספק יש לחוש על כל המשפחה).

ז. ההתייחסות אל הסימנים, משום "מראית עין" ומשום "איחלופי"

ההתייחסות אל הסימנים גם אם אינם משמעותיים כל כך, כל סימן וסימן איך שנדון בו ע"פ האמור לעיל, מ"מ אל לנו לזלזל בהן.

הכל יודעים, ש"חלב" מופיע בצבעו הלבן, וכל מין "חלב" אסור משום מראית העין, כלומר גם חלב אשה, כ"ש חלב דטמאה וכן בשר טמא בחלב הטהורה, ואפי' חלב שקדים, (יו"ד ספ"ז סעיף ג ד). והכל יודעים ש"דם" מופיע בצבעו האדום, וכל מין "דם" אסור משום מראית העין, כלומר גם קיבוץ דם דגים וחגבים בכלי, כ"ש דם דאדם שאפילו לחלוחיתו אסורה, (יו"ד סס"ו סעיף ט י).

גבי סימני דגים, בדגים שסנפירים יש להם וקשקשים אין נמצאים בהם, ויש מקומות שאוכלין אותן לפי שידוע שמשירים את הקשקשים במים, ומקומות אחרים יש שאין ידוע מכך ונוהגים בהן איסור. יש טעם, שהנוהגים באיסור חוששין משום שאין סומכין על מקומות

הפסוק

וזאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, הלכה גדולה היא. כמו שאמרו בסיפרא מלמד שהיה משה אוחז החיה ומראה להם לישראל זו תאכלו וזו לא תאכלו. וכן בדגים וכן בעופות יעויי"ש. אין הכי נמי שהפרשה מסתיימת במקרא ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, (סוף פרשת שמיני). וכתוב והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור (בסוף פרשת קדושים). אפי' תאמר דמדה זו לכהנים ולבעלי ההוראה מסורה, לא להמון העם כדכתיב, ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור (בפרשת שמיני). מ"מ נאמר עליהן גם המקרא דכי יפלא, (בפרשת שופטים) ובדומה למה שנזכר שם, בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע. רצוני לומר, שאל תוכיח, דהנה מוכח דדבר הבהמה הטהורה והטמאה וכן העוף וכדו' כולו, הרי הן עניינים המסורין להבחנה והבדלה, ולא עוד, אלא שמלאכת ההבחנה וההבדלה לכהנים ולבעלי ההוראה מסורה, אשר ע"כ נסיק לאמור, דמאי אכפת לן אם רוב כל העם משתבשים, כל שעה שיש לנו עדיין בקיאים ע"פ בקיאות של מסורת כ"ש. זה אינו. דאף כלפי כהנים ובעלי הוראה שייך המקרא דכי יפלא. וכל כיון שהמראה והמשפט נפלאין ממנו, בעינן ל"אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר השם".

לפי האמת אין כונת "כי יפלא" שההבחנה וההבדלה נפלאה, אלא שההלכה והדין בספק, לא מדובר בפרשה שהוויכוח נטוש בין החכמים איך לתרגם את מראה הדם את מראה הנגע את מדת הדין, הפרשה מרברת שהחכמים מסופקים במשפטו של

דם מסויים של נגע מסויים ושל דין מסויים. אבל כאשר ההבחנה וההבדלה מטושטשת ומסובכת, יפרשו מלהורות בה כלל וכלל, אם נעשה הטשטוש והסיבוך כדבר של קבע. (ע"פ הלכות נדה להרי"ף בפ"ב דשבועות והעתיקו הטור בהל' נדה).

הפסוק

עכ"פ עלינו ללמוד מפרק טענה זו, שגם אם יש לנו רשות להכשיר ולטהר על פי הבחנות עדינות, מ"מ גדרים וסייגים גדולים עלינו להטיל בכדי שלא יוצר מצב שכל הנייותינו נהנה לעצמינו ע"פ השערת החכמים וסברות הלומדים לבדיהן. השערות וסברות תקיפות הן במקרה שיש לנו בסיס מוצק, אבל בדרך תליה בעלמא, ולתלות בשינויים ובהתעוותויות שונות הניקרות ממילא ממילא בלא הנחות ברורות והגונות, אין טעם.

הלא אם אמת הוא שהשתנות הטבעים נעשית באופן טבעי ובאורח מלאכותי, הרי אין לדבר סוף, ובמה נבדיל בין התרנגול הבייתי לתרנגול המדברי והאגמי. כל עוד סמכנו על סימנים ברורים וזכים — שפיר, אבל כאשר גם סימן חולקת את רגליו משתבש בזה, על פי מה אנו סומכין לטהר, אם לא לפחות שיהיו לנו סימנים ברורים יפים מובהקים מזהים אחרים שעל ידיהן נכיר את התרנגול הברברי והאגמי. (מה שאנו לא מכירים את התרנגולים הרעים הללו אינה מושיעה אותנו). ומי ירהיב עוז בלבו להגיש סימנים חדשים שיזהו את התרנגולות הטהורות מבין הטמאות כשעדיין אין שום זיהוי מאושר. האם עלינו להאמין לאנשי המקצוע אנשי מדע שסיווגם ומיונם של כל יסודות היקום וכל מחקרי תבל מסווגים וממיינים להם

בסדרים לא תורניים ובהתעלמות מוחלטת
מן המשפט ההלכתי התורני?

ח. מבחינת "שמא יאכלינו דבר טמא"
כשמדובר באנשי מקצוע הכרוכים אחרי
אנשי מדע המתערכים בייצורם של נפש
החיה העולה אל שולחנו

אנשי מקצוע עם אנשי מדע מעידים
בעצמם ששאיפתם וכל מעיינם להטיב
ולכונן את אותם גופים ונפשות ופירות
וצמחים המסורים בידיהם לכוונם להכינם
לצרכי סעודה ומזון ושאר תשמישי בני
אנוש והנלוים אליהם. לפי השקפתם הרי
הם נוחלים הצלחות גדולות, גם הם מודים
שאחוזי ההצלחה מועטים הם לעומת
שאיפתם, עם כל זאת הם מקוים ואף צופים
לאחוזי הצלחה מרובים בעתיד. רשת
קליטת מידע מן רום שמים ועד תהום רבה
למתהו ובהו ועד לכל נפש חיה, פרוסה
לפניהם מקצה העולם ועד קצהו. המידע
הנקלט נספג ומתורגם כפרטים וכללים
להכשר הדעת ולכל מלאכה. נסיונות
מוגזמות העלו בחכתם. לרוגמא עסוקים הם
לייצר זן עוף מתוכנן בכושר קליטת המזון
שבקרב וספיגתה בדם לשם פיטום מזונו.
עסוקים הם לייצר עוף בעל עצמות
גמישיים כגידים, להקל בכך על ייצור
המזון. למותר להזכיר שהבשר מתוכנן
מראש מבחינת רמת חלבונים ושומנים תוך
כדי גידולו וריבוי של החי.

האם אין לחשוש שמא מבצעים אלו
מכוננים בדרכי הכלאה הרכבה והזרקה
מלאכותית, אלו הדרכים, הן הן המסלולים
הראשוניים שדרך ביקשו לטפח את החי,
ולמזג מבין כל המינים מין אחד מוטב בכל
מדה נכונה. כתבתי בלשון "חשש שמא"

אבל ידוע לנו שהם היו עושים כך. אמת
נכון שמצאו לאחרונה דרך מחודשת קלה
ונקיה שאפשר לבצע תוכניות אלו שלא
בדרך נימוסי פרייה ורבייה כלל, אבל לא
משכו ידים לגמרי מן הדרכים המיושנים.

ומצאנו שחז"ל גזרו על יינן שמנן ופתן
של נכרים מתוך כוונה שלא יגיעו בני
ישראל לחתנות עם אומות העולם (ע"ז לו
א ב). על שלקות ובישולי הנכרים היתה
הגזירה עתיקת יומין, לא משום חשש
חתנות בגלות ישראל מאדמתם או במשול
נכרים עליהם, ועוד בטרם קיננה בלב חכמי
ישראל החשש הלזו דחתנות. תוס' מניחים
כך, מתוך שהגמ' סברה תחילה דאיסור
השלקות דאורייתא הוא מן המקרא 'אכל
בכסף תשבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי
ושתיתי' כמים מה מים שלא נשתנו אף
אוכל שלא נשתנה מברייתן וע"י האור,
(ע"ז לו ב, לח א). ובטעם איסור השלקות
כתבו (שם) פירש"י דרבנן גזרו משום
דחייש שמא יאכלנו דברים טמאים.
בפירש"י שבגמ' מופיע הלשון הזה, שלא
יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה
ויאכלנו דבר טמא. ע"כ.

הן אמת שאין בנו בתי דין של גוזרי
גזירות, גם שמא חשש תרכובות של מינים
טמאים היה קיים אף בימי חכמי התלמוד,
והסכנה לתפוצתם ולשיווקם גם היה בעבר
כהיום, דוודאי י"ל על כך שאין בידינו
לגזור גזירה שויתרו עליה מקדמת דנא.
אבל מ"מ כאשר המצב כיום, שלא עולה
אל השלחן כי אם מה שהובא מן השוק
והמובא מן השוק סחור סחור, הופיע כמוצר
המתפטם אצל היצרן הלזה שממנו אנו
חרדים מחשש של תערובות במינים טמאים
כנ"ל, אנשי המקצוע אנשי המדע מתקדמים

שהם מעשירים אותנו בסיפוריהם ובשיחותיהם. הרבה פעמים שהשואלים לעומת הנשאלים המשיבים כטוענו חיטים והודה לו בשעורים. כל עוד אין שליח ב"ד מלווה בכל מעשיהם, כמנהג סדרי וועדות הכשרות למעוצותיהם, אין שום טעם בהכשר וטהרה לכאורה.

הדברים נכתבו בזה, אחרי שכבר החליטו כן כל וועדות הכשרות למועצותיהם שזה עתה עידן חדש הגיע אליהם, ושעליהם לפרוס פיקוח מראשית בוא תבואתה, כזכור ב"פתח דבר". ועל צעדים נכונים נתבשרנו מהם במחברות "מדריך הכשרות" לעדותיהם.

במדעיהן לשמו של היצרן כמו שהיצרן מעוניין להיות שוליא של אנשי המקצוע אנשי המדע. לפי"ז איזה טעם ואיזה הגיון יש להתעלם ולהאמין שכנראה נסיבות העניינים ומהלכיהם בחזקת ההכשר וטהרה. לא מצד גזירת גזירה ולא מצד קיום תקנה, אלא חובת "משמרת" החוזרת ונשנית בתורה בפעמים רבות, המצווה ומזרזת לחשוש ולחשוד. אזהרה זו מובילה את כל וועדות הכשרות ומועצותיהם בכל ענייניהם, ולמה יגרע מנת איבעיא זו ושאלתא דא.

כל עוד שלא נחשפו כל כללי צרורות נסיונותיהם, ולא נבדקו ונבחנו בעין יהודית וע"י יראים וחרדים, איזה טעם יש למידע

(המשך בגליון הבא בעזה"י)

טוב עין הוא יבורך

הרה"ק בעל החידושי הרי"ס אמר כי בר"ה צריכים להיות טוב עין אפילו לאומות, ואמר רמוז על זה בגמ' ר"ה זיל לעין טב ולקדשי' לירחא, שקידוש החודש והשנה תלוי בעין טוב עכ"ד, ונראה לפי שבמדה שהאדם מודד מודדין לו, ולפי הטוב עין שיש לבני ישראל בראש השנה, כך מתראין לפניו לטובה, וכמ"ש טוב עין הוא יבורך.

(שפת אמת)